

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-08-91-PT
Datum: 31. avgust 2009.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM III

U sastavu: sudija Iain Bonomy, predsjedavajući
sudija Ole Bjørn Støle
sudija Frederik Harhoff, pretpretresni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 31. avgusta 2009.

TUŽILAC

protiv

MIĆE STANIŠIĆA i STOJANA ŽUPLJANINA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAJEDNIČKOM ZAHTJEVU ODBRANE ZA ISKLJUČENJE NOVIH
SVJEDOKA I DOKAZNIH PREDMETA TUŽILAŠTVA**

Tužilaštvo:

g. Joanna Korner
g. Thomas Hannis

Obrana:

g. Slobodan Zечеvić i g. Slobodan Cvijetić za Miću Stanišića
g. Igor Pantelić i g. Dragan Krgović za Stojana Župljanina

A. Uvod i kontekst

1. Ovo Pretresno vijeće Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po "Zajedničkom zahtjevu odbrane Miće Stanišića i Stojana Župljanina kojim se od Pretresnog vijeća traži da isključi nove svjedoke i nove dokazne predmete tužilaštva" (dalje u tekstu: Zahtjev) koji su 22. juna 2009. podnijele odbrana Miće Stanišića i odbrana Stojana Župljanina (dalje u tekstu: odbrana). Odbrana u Zahtjevu tvrdi da je obelodanjivanje novih svjedoka i dokaznih predmeta trebalo biti obavljeno u ranijoj fazi pretpretresnog postupka, odnosno do 23. septembra 2008. kada su predmeti *Stanišić* i *Župljanin* spojeni a svakako prije podnošenja pretpretresnog podneska tužioca i da je njihovim kasnim objelodanjivanjem nanesena šteta pravima optuženih na pravično suđenje, uključujući pravo optuženih da budu promptno obaviješteni o predmetu protiv njih i da imaju odgovarajuće vrijeme i uslove za pripremu odbrane i da im se sudi pravično, ekspeditivno i bez nepotrebnog odgađanja čime su jasno prekršeni članovi 20 i 21 Statuta Međunarodnog suda.¹ Stoga, odbrana traži od Pretresnog vijeća da izda nalog kojim će spriječiti tužilaštvo da izvodi ove dokaze na suđenju.²

2. Nalogom o rasporedu od 8. maja 2009. pretpretresni sudija je naložio tužilaštvu da dostavi svoj pretpretresni podnesak u objedinjenom predmetu, uključujući sve materijale na osnovu pravila 65ter(E)(ii) i (iii) do 8. juna 2009. (dalje u tekstu: Nalog o rasporedu).³ Tužilaštvo je tog dana zaista podnijelo svoj objedinjeni pretpretresni podnesak s povjerljivim dodacima, uključujući spiskove svjedoka i dokaznih predmeta. Međutim, tim spiskovima bilo je obuhvaćeno 39 svjedoka i 689 dokaznih predmeta – što sve skupa predstavlja približno oko 20 posto svih dokaza koje je objelodanilo tužilaštvo – o kojima odbrana nije ranije bila obaviještena. Upravo su to svjedoci i dokazni predmeti za čije prihvatanje odbrana traži da bude isključeno.⁴

3. Tužilaštvo je 6. jula 2009. odgovorilo na Zahtjev (dalje u tekstu: Odgovor), tvrdeći da na osnovu pravila 65ter(E) ima pravo da svoje spiskove svjedoka i dokaznih predmeta dostavi odbrani najkasnije šest sedmica prije pretpretresne konferencije. Tužilaštvo tvrdi da je

¹ *Id.*, par. 2, 24 i dodaci A i B.

² Zahtjev, par. 25.

³ Nalog o rasporedu za podnošenje pretpretresnih podnesaka i drugih materijala na osnovu pravila 65ter, zaveden 8. maja 2009.

u stvari dostavilo odbrani kopije svih izjava i razgovora sa svojim svjedocima na jeziku koji dvojica optuženih razumiju, izuzev sljedećeg:

- (a) objelodanjivanja audio zapisa i transkripata razgovora sa svjedokom ST-182, koje čeka na rješenje Pretresnog vijeća po zahtjevu tužilaštva na osnovu pravila 66(C) podnesenog 26. maja 2009.;⁵
- (b) odgovora vlasti BiH na zahtjev za pomoć u identifikovanju svjedoka kvalifikovanog da rezimira sadržaj evidencije krivičnih predmeta u periodu 1992.–1995. iz tužilaštava u opštinama navedenim u Optužnici;⁶ i
- (c) prijevoda na bosanski/hrvatski/srpski jezik pismenih izjava ST-193, ST-201, ST-204, ST-208 i ST-210 kasne zbog činjenice da su te izjave uzete tek nedavno, kao i bilješke sa ranijeg razgovora sa ST-192 koje tek treba prevesti na bosanski/hrvatski/srpski.⁷

Tužilaštvo tvrdi da bi, ukoliko Pretresno vijeće zaključi da je optuženima nanesena bilo kakva šteta uslijed objelodanjivanja dokaznih predmeta ili svjedoka na spiskovima svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter nakon što su dva predmeta spojena, najpravičnije rješenje bilo naložiti tužilaštvu da odgodi predlaganje tih dokaznih predmeta i svjedoka do kasnije faze suđenja.⁸

4. Odbrana Miće Stanišića je 13. jula 2009. zatražila odobrenje za ulaganje replike na Odgovor tužilaštva i dostavila predloženu repliku.⁹ Istog dana, odbrana Stojana Župljanina pridružila se odbrani Miće Stanišića u replici.¹⁰ Pretresno vijeće ovim odbrani daje odobrenje za ulaganje tih replika (dalje u tekstu: replike). Odbrana je u svojim replikama ponovo podvukla da je pravo na pravično suđenje prekršeno kasnim objelodanjivanjem svjedoka i dokaznih predmeta tužilaštva i dalje tvrdi da su im dostavljeni samo audio ili video-snimci

⁴ Konferencija na osnovu pravila 65ter, 24. avgust 2009., T. 300

⁵ Odgovor, par. 15a.

⁶ Odgovor, par. 15b.

⁷ Odgovor, par. 15c.

⁸ Odgovor, par. 14, gdje se navodi da je "Župljaninov branilac predložio ovo rješenje tokom statusne konferencije na osnovu pravila 65ter 12. juna 2009."

⁹ Odgovor odbrane Miće Stanišića i Stojana Župljanina koja od Pretresnog vijeća traži da isključi nove svjedoke tužilaštva i nove dokazne predmete, dostavljen 6. jula 2009.; "Molba za odobrenje za ulaganje replike i Replika na Odgovor tužilaštva na zajednički zahtjev odbrane Miće Stanišića i Stojana Župljanina kojim od Pretresnog vijeća traži da isključi nove svjedoke i nove dokazne predmete tužilaštva, dostavljena 13. jula 2009.

¹⁰ Zahtjev za pridruživanje Molbi Miće Stanišića za odobrenje za ulaganje replike i Replika na Odgovor tužilaštva na zajednički zahtjev odbrane Miće Stanišića i Stojana Župljanina kojim se od Pretresnog vijeća traži da isključi nove svjedoke i nove dokazne predmete tužilaštva, podnesena 13. jula 2009.

razgovora sa 38 od 39 novih svjedoka, ali ništa napismeno, i da uopšte ništa nije objelodanjeno za preostale svjedoke.

5. Tužilaštvo je 14. jula 2009. podnijelo Zahtjev za odobrenje za podnošenje "Dodatnog odgovora" na osnovu toga što se od podnošenja Zahtjeva pojavilo više novih činjenica i da su te nove činjenice pogrešno predstavljene u Replikama.¹¹ Pretresno vijeće napominje da Pravilnik ne predviđa takve dodatne odgovore i da, u svakom slučaju, Pretresno vijeće nije dopustilo tužilaštvu da podnese takav dodatni podnesak. Stoga, Pretresno vijeće neće razmatrati ovaj podnesak tužilaštva u rješavanju Zahtjeva.

6. Na konferenciji na osnovu pravila 65ter održanoj 8. jula 2009., odbrana je iznijela prigovor da je tužilaštvo nastavilo objelodanjivanje poslije podnošenja svog pretpretresnog podneska i da većina izjava 39 svjedoka i mnogi od 689 dokaznih predmeta još nisu objelodanjeni odbrani u skladu s pravilom 66(A)(ii). Pretpretresni sudija je stoga odredio krajnji rok i naložio tužilaštvu da do 31. jula 2009. obezbijedi puno poštovanje svojih obaveza objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii).¹²

7. Tužilaštvo je 3. avgusta 2009. obavijestilo Pretresno vijeće da je "suštinski ispoštovalo taj nalog" (dalje u tekstu: Obavijest o postupanju po nalogu).¹³ Međutim, na konferenciji na osnovu pravila 65ter od 24. avgusta 2009. odbrana je iznijela prigovor da objelodanjivanje nije okončano do 31. jula 2009. Tužilaštvo je na konferenciji potvrdilo da je ostalo da se objelodani još 74 dokumenata u vezi sa svjedocima, od kojih mnogi predstavljaju deklaracije ili izjave koje su vlasti BiH uzele od nekih svjedoka, i da je ostalo da se objelodane još neki materijali kada bude završeno njihovo prevođenje.¹⁴

8. U vezi s dokaznim predmetima, tužilaštvo je dalje izjavilo da je objelodanilo sve dokumente sa svog spiska dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter uz dva izuzetka: (a) šest dokumenata koji nisu objelodanjeni budući da su predmet neriješenih zahtjeva na osnovu pravila 66(C) i pravila 54bis(F); i (b) dva kompleta evidencije krivičnih predmeta iz tužilaštava Republike Srpske u dvije opštine navedene u Optužnici koja su tek nedavno primljena i devet preostalih kompleta evidencije tužilaštva u vezi sa sedam opština

¹¹ *Ibid.*

¹² Konferencija na osnovu pravila 65ter, 8. juli 2009., T. 256.

¹³ Obavijest o postupanju po nalogu Pretresnog vijeća od 8. jula 2009. u vezi s objelodanjivanjem na osnovu pravila 66(A)(ii), 3. avgust 2009., par. 1.

¹⁴ Konferencija na osnovu pravila 65ter, 24. avgust 2009., T. 296-297.

obuhvaćenih Optužnicom, koji će biti objelodanjeni odmah poslije prijema.¹⁵ Tužilaštvo je takođe izjavilo da *nema* pravnu obavezu da dostavi i verziju na engleskom i verziju na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku svakog dokaznog predmeta na svom spisku dokaznih predmeta na osnovu pravila 65*ter*, nego samo da objelodani optuženima verziju na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku nekog dokaznog predmeta ukoliko je to originalni jezik dokumenta, a inače da ga objelodani na jednom od službenih jezika Međunarodnog suda.¹⁶

B. Mjerodavno pravo

9. Član 20(1) Statuta propisuje obavezu pretresnog vijeća da obezbijedi, između ostalog, da suđenje bude pravično i ekspeditivno, te da se postupak vodi u skladu s pravilima o postupku i dokazima uz puno poštovanje prava optuženog i dužnu brigu o zaštiti žrtava i svjedoka. Prava optuženog predviđena su u članu 21 Statuta.

10. Na osnovu pravila 65*ter*(E)(ii) i (iii), tužilaštvo je dužno da dostavi svoje spiskove svjedoka i dokaznih predmeta do datuma koji utvrdi pretresno vijeće ili pretpretresni sudija i to najkasnije šest sedmica prije pretpretresne konferencije. U istom vremenskom okviru, tužilaštvo ima obavezu na osnovu pravila 65*ter*(E)(iii) da uruči odbrani kopije dokaznih predmeta navedenih na spisku.

11. Pravilo 66(A)(ii) nalaže tužilaštvu da dostavi odbrani, na jeziku koji optuženi razumije i u roku koji propišu pretresno vijeće ili pretpretresni sudija, kopije izjava svih svjedoka koje namjerava pozvati da svjedoče na suđenju, i kopije svih transkripata i pismenih izjava uzetih u skladu s pravilom 92*bis*, pravilom 92*ter* i pravilom 92*quater*. U skladu s istom odredbom, ukoliko želi pozvati dodatne svjedoke, tužilaštvo je dužno objelodaniti kopije izjava tih svjedoka "kada bude donesena odluka da se pozovu ti svjedoci". U praksi Međunarodnog suda, ta odluka je "prvobitna odluka tužilaštva da pozove te svjedoke, što je dokumentovano u molbi za izmjenu i dopunu spiska svjedoka, a ne kasnijeg datuma, kad pretresno vijeće potvrdi tu odluku tako što odobri zahtjev".¹⁷

¹⁵ Odgovor, par. 17.

¹⁶ Odgovor, par. 18.

¹⁷ *Tužilac protiv Lukića i Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-T, Odluka u vezi s nepridržavanjem obaveze objelodanjivanja prema pravilu 66(A)(ii) od strane tužilaštva, 5. novembar 2008., str. 3.

12. Pravilo 68*bis* dopušta pretpretresnom sudiji ili vijeću da donese odluku, *proprio motu*, ili na zahtjev bilo koje od strana, o sankcijama koje bi trebalo izreći strani u postupku koja ne izvršava svoje obaveze objelodanjivanja na osnovu Pravilnika.

C. Diskusija

13. Predmetno pitanje odnosi se na to da li je tužilaštvo propustilo da postupi po Pravilniku ili nekom nalogu izdatom u vezi s obavezama tužilaštva na osnovu pravila 65*ter*(E) da podnosi podneske i u skladu s pravilom 66(A)(ii) objelodani materijal odbrani. Ukoliko je to slučaj, onda je pitanje da li je odbrani uslijed propusta tužilaštva nanesena nepravična šteta i koje mjere bi Pretresno vijeće trebalo preduzeti da obezbijedi pravičnost postupka, uključujući, kako je to zatražila odbrana, da spriječi tužilaštvo da izvede neki relevantan dokaz na suđenju.

14. Dva pitanja postavljaju se u vezi s rokovima za podnošenje podnesaka. Prvo je to da li je podnošenje na osnovu pravila 65*ter*(E) od strane tužilaštva spiskova svjedoka i dokaznih predmeta, zajedno s pretpretresnim podneskom tužilaštva bilo blagovremeno. Drugo pitanje je da se utvrde posljedice koje proizlaze iz činjenice da je znatna količina materijala objelodanjena odbrani poslije 31. jula 2009., to jest, poslije isteka konačnog roka koji je utvrdio pretpretresni sudija i to bez odobrenja pretpretresnog sudije ili Pretresnog vijeća.

15. Dana 8. juna 2009. i u skladu s nalogom pretpretresnog sudije od 8. maja 2009., tužilaštvo je dostavilo svoje podneske na osnovu pravila 65*ter*(E). Sistem Pravilnika je da bi, ukoliko nije utvrđen drugi rok, odbrana trebala imati šest sedmica za pripremu unakrsnog ispitivanja prvih svjedoka tužilaštva i za razmatranje dokaza u dokaznim predmetima koji su joj dostavljeni. Pretresno vijeće je svjesno bojazni koje je izrazila odbrana u tom pogledu.¹⁸ Međutim, tužilaštvo nije prekršilo nijedno pravilo Međunarodnog suda uključivanjem 39 svjedoka i 689 dokaznih predmeta u svoj podnesak na osnovu pravila 65*ter*(E) čak i da je moglo dostaviti taj materijal u nekoj ranijoj fazi.¹⁹ Pretresno vijeće, stoga, ne može prihvatiti tvrdnju odbrane da je uslijed toga prekršeno pravo optuženih na pravično suđenje.

¹⁸ Zahtjev, par. 22, 24.

¹⁹ Pretresno vijeće ima u vidu tvrdnju tužilaštva da se više svjedoka i dokaznih predmeta koji su dodati na njegov spisak svjedoka na osnovu pravila 65*ter* od 8. juna 2009. "može pripisati kontinuiranom odbijanju optuženih da prihvate nesporne činjenice i propustom da konkretno navedu pitanja koje osporavaju u tezi tužilaštva", Odgovor, par. 13. Istina, sporazum između strana u postupku u vezi s činjeničnim ili pravnim pitanjima mogao bi omogućiti tužilaštvu da skрати izvođenje svojih dokaza. Ali, bilo bi netačno tvrditi, kako to

16. U vezi s drugim pitanjem, pravilo 66(A)(ii) predviđa obavezu tužilaštva da objelodani kopije svih izjava i transkripata razgovora ili svjedočenja svjedoka na svom spisku na osnovu pravila 65ter (na jeziku koji optuženi razumije) u roku koji propiše pretpretresni sudija. U ovom slučaju, pretpretresni sudija nije utvrdio datum za podnošenje tih kopija, pretpostavljajući da su sve kopije izjava svjedoka i transkripata objelodanjene zajedno sa spiskom svjedoka priloženom Pretpretresnom podnesku. Kada je, na pretpretresnoj konferenciji na osnovu pravila 65ter 8. jula 2009., otkriveno da to nije učinjeno, pretpretresni sudija je smjesta utvrdio konačni rok koji je tužilaštvo trebalo ispoštovati do 31. jula 2009. sa svojim obavezama objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii). Time je praktično produžen rok koji je isticao 8. juna 2009. Određujući rok za 31. juli 2009., pretpretresni sudija je obavijestio tužilaštvo da će objelodanjivanje poslije tog datuma bilo dopušteno samo uz odobrenje Pretresnog vijeća. Pretresno vijeće napominje da je, s obzirom na trenutno ponovno zakazivanje početka suđenja, novi konačni rok od 31. jula 2009. zapravo pomjeren tako da bude šest sedmica prije pretpretresne konferencije koja je sada zakazana za 4. septembar 2009. U svjetlu gorenavedenog, Pretresno vijeće je mišljenja da objelodanjivanje izjava svjedoka i dokaznih predmeta od strane tužilaštva u periodu od 8. juna 2009. do 31. jula 2009. nije bilo u suprotnosti ni s jednim pravilom ili nalogom.

17. Međutim, na konferenciji na osnovu pravila 65ter koja je održana 24. avgusta 2009. ispostavilo se da je tužilaštvo nastavilo objelodanjivati izjave svjedoka i transkripte poslije 31. jula 2009. Tužilaštvo je tom prilikom potvrdilo da nekih 74 deklaracija ili izjava svjedoka, od kojih su većinu uzele vlasti BiH, još nisu objelodanjene. Po mišljenju Pretresnog vijeća, taj materijal nesumnjivo potpada pod obavezu tužilaštva na osnovu pravila 66(A)(ii). Tužilaštvo je takođe potvrdilo da drugi dokazni predmeti još nisu objelodanjeni i izjavilo da je do toga došlo djelimično zbog kašnjenja u prevođenju.²⁰ Odgovarajući na pitanje pretpretresnog sudije zašto ti dokumenti nisu objelodanjeni odbrani u propisanom roku, tužilaštvo je izjavilo da su neki dokumenti tek nedavno primljeni, dok drugi predstavljaju transkripte svjedočenja koji su omaškom izostavljeni. Tužilaštvo je takođe izjavilo da su i

po svemu sudeći čini tužilaštvo, da bi kontinuirano odbijanje odbrane da prihvati ono što tužilaštvo smatra "nespornim činjenicama" trebalo predstavljati razlog za šire izvođenje dokaza od strane tužilaštva nego što je to striktno neophodno za dokazivanje optužbi van razumne sumnje. Tužilaštvo ima obavezu da obezbijedi koncizno izvođenje dokaza, a odbrana ima puno pravo da se tome protivi imajući u vidu činjenicu da je teret dokazivanja optužbi, s pravom i u potpunosti na tužilaštvu.

²⁰ Kako navodi tužilaštvo, 206 dokumenata poslato je na prevođenje u junu 2009. Do 24. avgusta 2009., 50 od tih dokumenata je prevedeno, a 74 je trebalo da dovrši CLSS /Služba za konferencijske i jezičke usluge/

neki drugi dokumenti podneseni na prevođenje i da oni trenutno podliježu procjeni da li trebaju biti prevedeni s obzirom na relevantnost i obim. Međutim, tužilaštvo nije navelo kojih se svjedoka ti dokumenti tiču ili iz kojih konkretnih razloga svaki od preostalih dokumenata još nije objelodanjen odbrani poslije isteka konačnog roka koji je utvrdio pretpresni sudija.

18. Tužilaštvo je od 8. jula 2009. obaviješteno o svojoj dužnosti da pribavi odobrenje Pretresnog vijeća za eventualno objelodanjivanje odbrani u skladu s pravilom 66(A)(ii) poslije 31. jula 2009. Međutim, tužilaštvo nije nikada zatražilo odobrenje. Pored toga, na konferenciji na osnovu pravila 65ter koja je održana 24. avgusta 2009., objašnjenje koje je tužilaštvo dalo za svoj propust da blagovremeno objelodani preostali materijal bilo je uopšteno i nedovoljno obrazloženo. Pretresno vijeće u tom pogledu smatra da je konačni rok koji je utvrdio pretpresni sudija omogućavao tužilaštvo znatnu količinu vremena da i poslije 8. juna 2009. ispuni svoje obaveze na osnovu pravila 66(A)(ii). Nasuprot tome, vrijeme koje sada stoji optuženima na raspolaganju za pripreme je ograničeno.

19. Svrha na kojoj počiva pravilo 66(A)(ii) je da omogući odbrani da svjedocima predoči sve njihove ranije izjave i transkripte. Njihovo dostavljanje je od temeljne važnosti za pravo optuženih na pravično suđenje. Usljed toga, Pretresno vijeće trenutno namjerava naložiti da svi materijali objelodanjeni poslije 31. jula 2009. budu isključeni sa spiskova tužilaštva na osnovu pravila 65ter. Pored toga, ako Pretresno vijeće naloži to isključenje, biće obavezno da razmotri da li svjedoci u vezi s kojima je tužilaštvo prekršilo svoje obaveze objelodanjivanja na osnovu pravila 66(A)(ii) uopšte treba da daju iskaze. Međutim, prije donošenja konačne odluke po tim pitanjima, Pretresno vijeće nalaže tužilaštvu da dostavi sljedeće informacije.

D. Dispozitiv

NA OSNOVU pravila 54, pravila 65ter(E) (ii) i (iii), pravila 66(A)(ii) i pravila 68bis Pravilnika, Pretresno vijeće:

NALAZE tužilaštvu da do podneva u srijedu, 2. septembra 2009., dostavi pismene podneske u vezi sa sljedećim:

- 1) propustom tužilaštva da do 31. jula 2009. ispoštuje rok konkretnim navođenjem svakog dokumenta koji je objelodanjen poslije tog datuma i iznošenjem u vezi sa svakim takvim

Konferencija na osnovu pravila 65ter, 24. avgust 2009., T. 297. Kako navodi tužilaštvo, većinu preostalih

dokumentom detaljnih razloga za kasno objelodanjivanje i potpune informacije u vezi sa svjedocima na koje se on odnosi;

2) eventualnim uticajem nekog naloga za uklanjanje dokumenata objelodanjenih poslije 31. jula 2009. sa spiska dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter na:

- a) svjedočenje gorenavedenih svjedoka, i
- b) materijal objelodanjen od strane tužilaštva prije 31. jula 2009.; i

NASTAVLJA RJEŠAVANJE po Zahtjevu.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija Iain Bonomy,
predsjedavajući

Dana 31. avgusta 2009.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]

dokumenata čini evidencija i skupštinski zapisnici koje nije bilo moguće ranije prevesti zbog njihovog obima, *id.*